



STRATEGIA ROZWOJU GMINY RUDNA NA LATA 2015-2022

Rudna 2015



SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I - STRATEGIA

- 1. Misja, wizja, cel nadrzędny i cele główne.**
- 2. Analiza SWOT.**
- 3. Plan operacyjny strategii – cele szczegółowe i priorytety.**
- 4. System zarządzania realizacją strategii.**
- 5. Dokumenty strategiczne wyższego rzędu.**



CZĘŚĆ I - STRATEGIA

1. MISJA, WIZJA, CEL NADRZĘDNY I CELE GŁÓWNE

1.1. Misja.

Misja to określenie podstawowych funkcji gminy, które zapisane są w ustawie o samorządzie terytorialnym z dnia 8 marca 1990 roku oraz w uchwalonym statucie gminy.

Misja Gminy Rudna zawarta jest w sformułowaniach:

- „Mieszkańcy Gminy stanowią z mocy prawa wspólnotę samorządową”,
- „Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność”,
- „Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów”.

Misja Gminy Rudna brzmi następująco:

GMINA NA ZASADACH PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ REALIZUJE POTRZEBY WE WSPÓLNYM ZARZĄDZANIU ROZWOJEM

1.2. Wizja przyszłości i cel nadrzędny rozwoju Gminy.

Wizja rozwoju gminy to obraz jej przyszłego stanu, do którego będzie się dążyć, uwzględniając dobro środowiska przyrodniczego i potrzeby mieszkańców. Wszystkie działania podejmowane na rzecz jej urzeczywistnienia nie mogą zagrażać ani degradować środowiska.

Uczestnicy warsztatów sformułowali obraz gminy za **7** lat. Określono pożądane cechy środowiska przyrodniczego, skalę rozwoju gospodarczego, funkcjonowanie instytucji publicznych i poziom życia mieszkańców.

Poprzez stworzenie wizji przygotowano ramy, które pozwoliły na wyznaczenie celów i sposobów ich realizacji. W ten sposób w strategii zaplanowano konsekwentny ciąg zdarzeń.

Hasłowa wizja rozwoju Gminy Rudna brzmi:

GMINA RUDNA TO ZACHOWANA PRZYRODA I DZIEDZICTWO HISTORYCZNE. DZIĘKI LOKALNEJ POLITYCE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI PROWADZONEJ PRZEZ WŁADZE GMINNE, DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ KGHM „POLSKA MIEDŹ” S.A. I INNYCH INWESTORÓW ZEWNĘTRZNYCH, A TAKŻE DZIĘKI INICJATYWOM MIESZKAŃCÓW, GMINA RUDNA STANIE SIĘ OBSZAREM O WYSOKIM POZIOMIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ.



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

Wizja w ujęciu szczegółowym to bardziej rozwinięty obraz Gminy:

Sfera środowiskowa.

- Środowisko naturalne jest w dobrym stanie, jego jakość nie uległa pogorszeniu, a najcenniejsze obszary, ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze, są należycie chronione.
- Gmina dba o środowisko chroniąc je przed zanieczyszczeniem: ścieki oczyszczone odprowadzane do odbiorników spełniają parametry określone w obowiązujących przepisach prawa, odpady komunalne odbierane od mieszkańców są unieszkodliwiane zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wymaganiami.
- Większość energii pozyskiwana jest ze źródeł odnawialnych, przyjaznych środowisku.
- Możemy pochwalić się dobrze zachowanym dziedzictwem kulturowym i historycznym.
- Istniejąca infrastruktura turystyczna zaspokaja wymagania mieszkańców i osób z poza terenu gminy.
- System dróg, ścieżek, szlaków sprzyja bezpiecznemu i sprawnemu przemieszaniu się. System jest też ważnym elementem regionalnego systemu komunikacji i turystyki w Krainie Łęgów Odrzańskich powiązany z innymi regionami województwa dolnośląskiego i lubuskiego.

Sfera gospodarcza.

- Mieszkańcy nie mają większych problemów w znalezieniu zatrudnienia i pozyskaniu dochodów. Głównie dzięki zatrudnieniu w KGHM oraz tworzeniu nowych oraz rozwijaniu istniejących firm.
- Firmy mają korzystne i konkurencyjne warunki do rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy.
- Wykorzystane są możliwości do rozwoju usług, także na podstawie walorów przyrodniczo – krajobrazowych.
- Region znany jest z możliwości wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych, wybitnej jakości wyżywienia i możliwości zakupu dobrej jakości produktów lokalnych, zwłaszcza żywności.
- Rolnictwo i przetwórstwo produktów rolnych jest ważnym działem gospodarki gminy.

Sfera społeczna.

- Mieszkańcy, a w szczególności osoby starsze, są pod dobrą i dostosowaną do potrzeb opieką zdrowotną i socjalną.
- Gminę zamieszkuje coraz większa ilość mieszkańców w tym sporo ludzi młodych, wykształconych i przedsiębiorczych.
- Spora grupa mieszkańców stale dba o podnoszenie swoich kwalifikacji i jest dobrze wykształcona. Kwalifikacje są dostosowane do rynku pracy i możliwości rozwoju.
- Jakość życia mieszkańców pozwala na bezpieczny i spokojny byt oraz rozwój.
- Mieszkańcy wszystkich miejscowości mają możliwość spotykania się i spędzania wspólnie wolnego czasu w dobrze przygotowanych do tego miejscach i obiektach.
- Cechą mieszkańców jest dbałość o środowisko, aktywność i zaangażowanie na rzecz swoich społeczności i gminy oraz zwiększanie swojej wiedzy i świadomości.
- Sołectwa pełnią funkcję lokalnych ośrodków aktywności obywatelskiej i rozwojowej.
- Do rozwoju gminy, w tym społeczności lokalnych, jest sprawnie pozyskiwana pomoc z różnych źródeł, z dużym zaangażowaniem mieszkańców i sołectw.
- Sołectwa są aktywnie wspierane przez gminę i mają możliwość realizowania własnych działań.
- W gminie mieszka się i przebywa bez obaw o bezpieczeństwo.
- Rozwój gminy oparty jest o dobrze funkcjonujący system współpracy z aktywnymi grupami mieszkańców, kooperacją z organizacjami pozarządowymi i współdziałaniem z instytucjami i organizacjami w regionie.
- Wspierane są osoby starsze i ich aktywność, wzmacniane są działania na rzecz integracji międzypokoleniowej, prowadzona jest polityka włączania kobiet w aktywność na poziomie gminy.
- Wspólnie pielęgnujemy lokalne tradycję, ale także jesteśmy otwarci na świat i aktywnie realizujemy projekty z naszymi partnerami zagranicznymi.
- Gminna infrastruktura oświatowa (żłobki, przedszkola, szkoły) jest nowoczesna, dostosowana do potrzeb mieszkańców.



Z tak sformułowanej wizji powstał **cen nadrzędny** rozwoju Gminy Rudna:

Gmina przyjazna mieszkańcom, rozwijająca się w oparciu o zachowane walory przyrodniczo - kulturowe regionu, przedsiębiorczość mieszkańców i aktywność KGHM Polska Miedź SA.

1.3. Cele główne strategii.

Cel główny w odróżnieniu od celu nadrzędnego to taki cel strategiczny, który mamy osiągnąć w całości i za osiągnięcie, którego ponosimy w pełni odpowiedzialność. Cel nadrzędny w dużym stopniu osiągniemy wówczas, gdy będziemy realizować cele główne. Określenie celu głównego polega, więc na odpowiedzi na pytanie: **jaki rozwój zapewni gminie realizację celu nadrzędnego?** Przy budowie strategii rozwoju zrównoważonego odpowiedź na to pytanie jest następująca: rozwój społeczno-gospodarczy zharmonizowany ze środowiskiem, czyli rozwój, w którym granicą podejmowanych działań jest trwałość zasobów środowiska przyrodniczego.

Cele główne są „rozbite” na cele w układzie poszczególnych sfer (ładów).

Sfera środowiskowa. CEL GŁÓWNY 1:

**ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH,
ŚRODOWISKOWYCH I KULTUROWYCH NA RZECZ ROZWOJU GMINY.**

Sfera gospodarcza. CEL GŁÓWNY 2:

**ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
MIESZKAŃCÓW I PARTNERSKĄ WSPÓŁPRACĘ Z KLUCZOWYMI PODMIOTAMI
GOSPODARCZYMI, W TYM KGHM POLSKA MIEDŹ SA.**

Sfera społeczna. CEL GŁÓWNY 3:

**AKTYWNE WŁĄCZENIE OBYWATELI W ROZWÓJ GMINY ORAZ ZAPEWNIENIE
MIESZKAŃCOM SATYSFAKCUJĄCEGO POZIOMU JAKOŚCI ŻYCIA.**



2. ANALIZA SWOT

2.1. Szanse i zagrożenia rozwoju Gminy

W rozdziale została dokonana analiza czynników sprzyjających i ograniczających rozwój Gminy. Rozważano atuty Gminy oraz słabości stanowiące istotne bariery rozwojowe. Odniesiono się także do możliwości, które mogą pojawić się w przyszłości w otoczeniu Gminy i rzutować na jej rozwój.

Gminę poddano analizie wartościującej, określając słabe i mocne strony Gminy obecnie, w podziale na 3 sfery – czyli co Gmina ma, a czego nie ma, a co może wpływać na jej rozwój. Odniesiono się również do możliwości i zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości w otoczeniu oraz wewnątrz Gminy i wpływać na jej kondycję. Przewidując je, władze lokalne mogą uniknąć wielu trudności. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse, Gmina Rudna może skutecznie niwelować słabości.

2.2. Stymulatory rozwoju.

Czynniki sprzyjające rozwojowi to stymulatory rozwoju tzn. te czynniki, które umożliwią Gminie Rudna realizację przyjętej wizji i celu nadrzędnego strategii. Są to czynniki, które Gmina może wykorzystać w pobudzaniu własnego rozwoju. Należy do nich zaliczyć:

- Stymulowanie inicjatyw społecznych. Stworzenie warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców zarówno w zakresie inicjatyw własnych (własna działalność gospodarcza, zmiana kwalifikacji zawodowych) jak i przedsięwzięć służących mieszkańcom (zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, opieka nad osobami znajdującymi się w trudnych warunkach, w tym osobami starszymi). **Temu celowi ma służyć powołanie organizacji społecznej oraz organizacji gospodarczej wspierających przedsiębiorczość, zmniejszających bezrobocie oraz tworzenie dodatkowych miejsc pracy.**
- Tworzenie partnerstwa społecznego i zwiększanie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów Gminy. **Ma temu służyć odpowiedni przepływ informacji pomiędzy Gminą i mieszkańcami oraz włączanie mieszkańców w proces decyzyjny (partycypacja społeczna).** Wykorzystanie wiedzy i pomysłów lokalnej społeczności to budowanie rozwoju Gminy w oparciu o najcenniejszy zasób – potencjał ludzki.
- **Wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych i kulturowych gminy w promocji gminy,** tworzenie dodatkowych miejsc pracy i przyciąganie turystów do skorzystania z atrakcji i oferty. Oferta to powiązana powinna być z ofertą tworzoną na „Szlaku Odry”.
- Stymulowanie przedsiębiorczości na rzecz tworzenia miejsc pracy. Dzięki funkcjonowaniu KGHM Polska Miedź SA. poziom bezrobocia jest znacznie niższy od średniej krajowej. Warto wspierać również rozwój indywidualnej przedsiębiorczości oraz wspierać tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach działających lokalnie. **Przy wsparciu i współpracy z KGHM warto stymulować tworzenie nowych podmiotów oferujących innowacyjne produkty i usługi o wysokim poziomie marż i wartości dodanej.**
- Na bazie strategii przygotowanie szczegółowych Programów Rozwoju oraz projektów do zapisanych zadań oraz **staranie się o zewnętrzne fundusze na ich realizację.**

Uczestnicy warsztatów dokonali analizy wartościującej, określając mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia dla jej rozwoju.



Tabela nr 1.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Sfera środowiskowa</p> <ul style="list-style-type: none">• W stosunku do średniej wojewódzkiej i krajowej bardzo wysoki stopień zwodociągowania (niemal 100%) i skanalizowania (w 100%) Gminy• Dobrze rozwinięta sieć gazowa i energetyczna• Duży potencjał do rozwoju OZE• Istniejące na terenie Gminy formy ochrony przyrody• krajobraz Doliny Odry oraz Wzgórz Dalkowskich atrakcyjny z punktu widzenia turystyczno-rekreacyjnego• atrakcyjne z punktu widzenia turystyczno-rekreacyjnego zasoby leśne• Dobre utrzymanie terenów zielonych w tym parków zabytkowych• Stała konserwacja cieków wodnych• Stała rekompensacja nasadzeń drzew• Wsparcie finansowe gminy przy likwidacji pokryć azbestowych	<p>Sfera środowiskowa</p> <ul style="list-style-type: none">• Wzrastające zużycie sieci wodociągowej• Oczyszczalnie ścieków wymagają rozbudowy i modernizacji• Nie wszystkie miejscowości są zgazyfikowane• Wiele gospodarstw domowych i gminnych obiektów użyteczności publicznej korzysta ze źródeł ciepła opalanych węglem• Systematyczne zanikanie walorów przyrodniczo – kulturowych gminy, w tym niska spójność architektoniczna nowej zabudowy• Gminna sieć szlaków rowerowych nie jest zintegrowana z systemem gmin sąsiednich• Nie w pełni wykorzystane zasoby przyrodnicze i kulturowe do rozwoju oferty rekreacyjnej, turystycznej i edukacyjnej• Trasy rowerowe są słabo oznaczone i oświetlone z niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturą (np. parkingi)• Niewielka ilość terenów rekreacyjnych do wypoczynku nad wodą• Słaby stan techniczny wielu dróg• Niewystarczająca ilość chodników i oświetlenia• Niski poziom świadomości ekologicznej społeczności lokalnej – dotyczy to przede wszystkim dorosłych mieszkańców gminy• Słaba promocja obszarów NATURA 2000• Zaniedbane prywatne tereny zielone
<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none">• Większy udział w strukturze ludności osób w wieku przedprodukcyjnym niż wieku poprodukcyjnym• Wzrastająca ilość prowadzonych działalności gospodarczych• Działalności te prowadzone są głównie w branżach handlowych i usługowych co świadczy o zamożności społeczeństwa• Lokalizacja na terenie gminy zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most” (jako źródło dochodów gminy)• lokalizacja na terenie gminy Huty Miedzi „Cedynia• Działanie w pobliżu gminy dużej grupy kapitałowej (KGHM)• Niższe bezrobocie od średniej krajowej i wojewódzkiej• Położenie w sąsiedztwie miast Legnica, Głogów, Lubin i Polkowice – subregionalnych centrów rynkowych oraz aktywnych i potencjalnych ośrodków procesów rozwojowych• Położenie w sąsiedztwie Odry	<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none">• Brak infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości i dywersyfikacji branż – inkubator, strefa ekonomiczna, etc.• Słabo rozwinięta sieć bezpośredniej sprzedaży produktów rolnych oraz lokalnej bazy przetwórstwa spożywczego• Niska świadomość znaczenia rozwoju przedsiębiorczości• Na obszarze gminy znajduje się mało terenów inwestycyjnych• Brak ofert, w tym inwestycyjnych, uwzględniających miejsca pracy dla kobiet• Duża liczebność osób nisko wykwalifikowanych wśród bezrobotnych• Brak sieci miejsc noclegowych i gastronomicznych• Brak grup producenckich• Brak komunikacji miejscowości gminnych z najbliższą strefą ekonomiczną



<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none">• Wzrost liczby mieszkańców• Dobrze zorganizowana, wysokiej jakości sieć placówek edukacyjnych, pomocy społecznej i medycznej• Wzrastająca liczba miejsc w przedszkolu W 28 z 30 sołectw znajduje się świetlica wiejska• Aktywna grupa liderów wiejskich• Duża liczba działających zespołów artystycznych• Działająca Gminna Biblioteka Publiczna• Rozbudowana baza kulturalna oraz sportowo – rekreacyjna• Szeroka oferta kulturalna i sportowa skierowana do mieszkańców• Na terenie gminy działa sporo organizacji pozarządowych• Spadająca liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej• Dobrze rozwinięta działalność GOPS• Duży potencjał aktywnych liderów wiejskich, głównie osób starszych• Cały teren gminy objęty jest komunikacją publiczną• Dobra lokalizacja przystanków i jakość taboru• Dobrze zorganizowany dojazd dzieci do szkoły i przedszkola	<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none">• Mało różnorodna oferta zajęć pozalekcyjnych• Obiekty biblioteczne wymagają remontu• Nie wszystkie sołectwa posiadają zadowalającą dla mieszkańców ilość połączeń transportu publicznego• Mała popularyzacja transportu publicznego• Mała ilość autobusów małogabarytowych• Nie wszyscy mieszkańcy mają dostęp do Internetu• Mała ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz swojej wsi• Małe zaangażowanie ogółu mieszkańców w życie gminy, w szczególności młodych ludzi• Mała ilość miejsc wypoczynku nad wodą• Oferta gminnych instytucji kultury nie spełnia oczekiwań części mieszkańców co jest również wynikiem słabego zaangażowania mieszkańców w zgłaszanie potrzeb z zakresu kultury• Niewystarczająca ilość animatorów świetlicowych, trenerów sportu• Słabe przygotowanie animatorów świetlicowych• Słabe zaangażowanie młodzieży w działalność społeczną• Niski poziom świadomości obywatelskiej• Zbyt mała ilość programów aktywizujących społeczność lokalną• Brak miejsc pracy dla kobiet i innych miejsc nie związanych z KGHM,• Brak mieszkań socjalnych i oferty świetlicowej skierowanej do osób starszych
<p style="text-align: center;">Szanse</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none">• Dalsze wydobywanie rudy miedzi przez KGHM co zapewni utrzymanie miejsc pracy• Szlaki komunikacyjne przebiegające przez gminę i planowane do realizacji w pobliżu gminy (np. S3)• Położenie gminy na trasie ważnego krajowego i międzynarodowego szlaku komunikacji kolejowej i drogowej (most)• Położenie w pobliżu miast istotnych w skali województwa• Dobre skomunikowanie z aglomeracjami wrocławską i legnicko – głogowską• Możliwość wykorzystania zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most” jako atrakcji turystycznej i edukacyjnej• Dalsze pozyskiwanie przez gminę środków z źródeł zewnętrznych, m in. z UE• Członkostwo w LGD	<ul style="list-style-type: none">• Uciążliwości wynikające z funkcjonowania zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most• Starzejące się społeczeństwo• Migracje młodych mieszkańców Gminy• Przenoszenie miejskiego stylu życia na wieś• Zmiana modelu opiekuńczego w społeczeństwie (brak chęci pomocy ludziom starszym),



2.3. Destymulanty rozwoju.

Destymulanty (problemy) rozwoju gminy powinny posiadać trzy cechy:

- mieć charakter negatywny dla rozwoju;
- opisywać stan istniejący;
- powinny być istotne z punktu widzenia realizacji strategii.

Uczestnicy warsztatów korzystając z własnych obserwacji i analizy SWOT identyfikowali problemy w 3 sferach: **środowiskowej, społecznej, gospodarczej.**

Sfera środowiskowa.

Problemy:

1. Wiele obiektów publicznych i prywatnych korzysta ze źródeł energii opalanych węglem.
2. Systematyczne zanikanie walorów przyrodniczo – kulturowych gminy, m.in. w wyniku niskiej spójności architektonicznej.
3. Starzejąca się infrastruktura publiczna (w tym drogi lokalne, wodociągi, oczyszczalnie ścieków).
4. Nie w pełni wykorzystane zasoby przyrodnicze i kulturowe, w tym położenie nad Odrą, do rozwoju oferty rekreacyjnej, turystycznej i edukacyjnej.
5. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Sfera gospodarcza.

Problemy:

1. Niewystarczające działania na rzecz wsparcia przedsiębiorczości i dywersyfikacji rozwijanych branż gospodarczych.
2. Słabo rozwinięta sieć przetwórstwa i bezpośredniej sprzedaży produktów rolnych.
3. Niska świadomość społeczna znaczenia rozwoju przedsiębiorczości.

Sfera społeczna.

Problemy:

1. Niski poziom świadomości obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w życie Gminy.
2. Niepełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, będące wynikiem niewystarczającej oferty zorganizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego.
3. Z powodu szybko rosnącej ilości mieszkańców widoczne stają się braki w infrastrukturze oświatowej, opiekuńczej i zdrowotnej.
4. Niepełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury kulturalnej, będące wynikiem niewystarczającej oferty zajęć.
5. Niesatysfakcjonujący mieszkańców poziom funkcjonowania transportu publicznego.

Następnie zidentyfikowane problemy zostały przekształcone na cele szczegółowe. W ten sposób problemy stanowiące istotne bariery rozwoju zostały przekształcone na pozytywne docelowe stany w przyszłości.



3. PLAN OPERACYJNY STRATEGII - CELE SZCZEGÓŁOWE, PRIORYTETY

Przyjęcie wizji Gminy umożliwiło sformułowanie celu nadrzędnego strategii stanowiącego podstawową przesłankę dalszego rozwoju Gminy. Cele główne określone jako zrównoważony rozwój trzech sfer: **środowiskowej, społecznej i gospodarczej**.

Cele szczegółowe to konkretne efekty, które gmina osiągnie za 8 lat, stanowiące odpowiedź na zidentyfikowane problemy.

Cel szczegółowy powinien być:

- precyzyjny,
- mierzalny,
- osiągalny,
- realistyczny,
- określony w czasie.

Zapisanie celów szczegółowych w formie **priorytetowych zadań** do realizacji z przypisanym czasem ich wykonania i odpowiedzialnością umożliwia spełnienie powyższych warunków. Tak powstaje **plan operacyjny** (harmonogram) do każdego celu szczegółowego, który staje się precyzyjnym zapisem (krok po kroku) działań służących osiągnięciu efektu docelowego.

W zapisach dotyczących finansowania pod pojęciem środki zewnętrzne należy rozumieć wszystkie możliwe do uzyskania na dany cel wsparcia (finansowe, organizacyjne, rzeczowe). Głównym źródłem zapewne będą programy i fundusze Unii Europejskiej, ale istotne są również inne źródła. Duże znaczenie mają również środki pozyskane niebezpośrednio przez samorząd, ale przez instytucje i organizacje pozarządowe, z którymi Gmina będzie współpracowała, aby zrealizować działania zawarte w Strategii.

SFERA ŚRODOWISKOWA CEL GŁÓWNY 1:

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, ŚRODOWISKOWYCH I KULTUROWYCH NA RZECZ ROZWOJU GMINY.

Dla osiągnięcia celu głównego określono następujące cele szczegółowe:

- 1.1. Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).
- 1.2. Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych.
- 1.3. Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej.
- 1.4. Rozwój oferty turystyczno - rekreacyjnej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe Gminy.

Cel szczegółowy 1.1. Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 1.1.

Kwestie efektywności energetycznej oraz zwiększenie produkcji i wykorzystania „ekologicznej” energii z OZE są jednym z strategicznych priorytetów UE na lata 2014 - 2020.

Ma to również odzwierciedlenie na poziomie regionalnym w założeniach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO), który będzie głównym źródłem wsparcia finansowania tych działań. W ramach



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

tego celu szczegółowego wspierane będą inwestycje związane z efektywnością energetyczną budynków publicznych, oświetlenia drogowego oraz wspólnych częściach wielorodzinnych budynków mieszkalnych (przedsięwzięcia termomodernizacyjne, oświetlenie energooszczędne, etc.), tworzenie źródeł energii opartych na OZE oraz tworzenie systemów zarządzania energią. Gmina powinna również zachęcać inwestorów, choćby przez odpowiednie zapisy w planie zagospodarowania przestrzennego, do realizacji na terenie gminy infrastruktury wytwarzania energii z OZE. Warto zwrócić uwagę, że w horyzoncie do 2022 roku kwestie energetyczne (źródła pozyskiwania i wytwarzania, ceny i dostępność surowców, koszt jej wytworzenia, etc.) będą zapewne ulegać dynamicznym zmianom i będą miały wpływ na światowy system gospodarczy i społeczny. Warto więc zastanowić się również nad wspieraniem działań prosumenckich – czyli związanych z wytwarzaniem energii przez indywidualne gospodarstwa domowe na swoje potrzeby czy sprzedawanie i przekazywanie wytwarzanej energii do publicznych sieci przesyłowych.

Cel szczegółowy 1.1. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 1.1.1. Podnoszenie efektywności energetycznej w budynkach publicznych i komunalnych oraz w ramach eksploatacji oświetlenia drogowego poprzez wykorzystanie kolektorów słonecznych.
- 1.1.2. Podnoszenie efektywności energetycznej we wspólnych częściach wielorodzinnych budynków mieszkalnych dzięki wykorzystaniu solarów oraz w budynkach jednorodzinnych gospodarstw indywidualnych poprzez wparcie finansowe zakupu kolektorów słonecznych
- 1.1.3. Wprowadzenie źródeł energii w większym stopniu opartych na OZE.
- 1.1.4. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z zachęcaniem mieszkańców i przedsiębiorców z terenu gminy do poprawienia efektywności energetycznej w posiadanych budynkach i wykorzystaniu energii z OZE.

Cel szczegółowy 1.2. Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 1.2.

Gmina Rudna kojarzona jest głównie z funkcjonowaniem zbiornika „Żelazny Most” oraz działalnością prowadzoną przez KGHM Polska Miedź SA. Nie oznacza to jednak, że na terenie Gminy nie znajdują się obszary cenne przyrodniczo, zabytki i tereny o dużych walorach krajobrazowych. Powinny one zostać zachowane, choćby z tego względu, że mają duży wpływ na tożsamość gminy i stanowią element dziedzictwa obszaru, jak np. parki gminne, które wymagają dalszej rewitalizacji. Aby było to możliwe należy wykonać nową Inwentaryzację Przyrodniczą. Ważnym narzędziem realizacji tych działań jest odpowiedni plan zagospodarowania przestrzennego oraz realizacja działań edukacyjnych. Należy podkreślić również, że żadne z planowanych w ramach strategii zadań nie będzie bezpośrednio oddziaływać na znajdujące się na terenie gminy obszary chronione.

Cel szczegółowy 1.2. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 1.2.1. Uwzględnianie w tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego kwestii związanych z zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego i historycznego.
- 1.2.2. Popularyzacja dbałości o prywatne posesje i tereny wspólne.
- 1.2.3. Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i regionalnej, w tym na zbiorniku „Żelazny Most”.
- 1.2.4. Działania na rzecz zachowania, rewitalizacji, renowacji i odtworzenia obiektów zabytkowych.
- 1.2.5. Działania na rzecz zachowania i odtwarzania obszarów przyrodniczo cennych.



Cel szczegółowy 1.3. Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 1.3.

Obecnie Gmina Rudna może poszczycić się wysokim poziomem skanalizowania, zwodociągowania i zgazyfikowania. Należy jednak zwrócić uwagę na dynamiczny wzrost ilości mieszkańców i związany z nim rozrost zabudowy, głównie jednorodzinnej. Rodzi to konieczność rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz uwzględnienie w perspektywie do 2022 roku konieczności ich modernizacji, a także racjonalizacji zużycia wody. Nie wszystkie miejscowości na terenie Gminy podłączone są również do sieci gazowej. Jednym z priorytetów na najbliższe lata jest także uporządkowanie systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy. Konieczność ta wynika z ostatnich zmian prawnych oraz obowiązku wypełnienia dyrektyw unijnych dotyczących gospodarki odpadami. Ważne jest podjęcie również działań w myśl zasady 3R – reduce, reuse, recykling. Bardzo ważnym elementem tej infrastruktury są także lokalne drogi. W całym okresie realizacji strategii powinny być realizowane działania związane z ich remontami i modernizacją, budową nowych, inwestycjami w chodniki oraz oświetlenie uliczne.

Cel szczegółowy 1.3. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

1.3.1. Dążenie do utrzymania odpowiedniego stanu infrastruktury oczyszczania ścieków, kanalizacyjnej i wodociągowej. Prowadzenie działań racjonalizujących zużycie wody, w tym m.in.

- a) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Koźlice z wodociągiem Energetyki
- b) Budowa zaplecza magazynowego w oczyszczalni w Rudnej
- c) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Rudna i wodociąg Gwizdanów
- d) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Rudna i wodociąg Wysokie
- e) Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej w miejscowościach gminy tj. Koźlice, Toszowice, Mleczno, Juszowice, Rynarcice, Rudna, Gwizdanów, Gawronki, Gawrony, Orsk, Chełm, Brodowice, Studzionki, Kęblów, Nieszczyce, Radoszyce, Chobienia, Naroczyce, Ciechłowice, Górzyn, Kliszów, Wądroże, Stara Rudna, Brodów, Miłogoszcz, Radomiłów, Bytków, Wysokie, Olszany
- f) Rozbudowa Automatycznej Stacji Uzdatniania Wody w Koźlicach
- g) Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rudnej i Olszanach
- h) Przebudowa oczyszczalni ścieków w Chobieni i Mlecznie
- i) Przebudowa pompowni głównej w Chobieni
- j) Wdrożenie programu radiowego odczytu wodomierzy dla wszystkich miejscowości

1.3.2. Wspieranie przedsięwzięć związanych z gazyfikacją wsi.

1.3.3. Stworzenie efektywnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym m.in.

- a) Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Rudnej

1.3.4. Rozbudowa i poprawa jakości dróg przebiegających przez Gminę, w tym budowa chodników i oświetlenia ulicznego, w tym m.in.

- a) Przebudowa drogi Chełm – Nieszczyce
- b) Budowa drogi Naroczyce – Chobienia ul. Laskowa
- c) Przebudowa drogi łączącej m. Stara Rudna z drogą powiatową nr 1220 D do Lubina

Cel szczegółowy 1.4. Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe gminy.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 1.4.

Istniejące na terenie gminy zasoby przyrodnicze i kulturowe stanowią dobrą bazę do rozwinięcia oferty turystyczno – rekreacyjnej i edukacyjnej. Szczególnie powinna ona być skierowana do mieszkańców najbliższych ośrodków miejskich – Lubina, Polkowic, Legnicy i Głogowa oraz opierać się na działaniach związanych z turystyką aktywną i weekendową. Aby oferta ta była naprawdę atrakcyjna należy rozbudować sieć tras i ścieżek rowerowych (przystosowanych również do potrzeb nordic walkingu



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

i rolkarzy) i połączyć ją z trasami na terenie sąsiednich gmin, rozbudować infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, szczególnie na terenach leśnych i parkowych. Należy pamiętać również o rozbudowie infrastruktury nad wodą, w tym Odrą. Inwestycji wymaga również infrastruktura edukacyjna (ścieżki przyrodnicze i kulturowe, tablice edukacyjne, etc.) prezentująca zasoby przyrodnicze i kulturowe. Ważne aby zarówno oferta turystyczna jak i edukacyjna uwzględniały nowoczesne, interaktywne formy komunikacji i prezentacji – serwisy internetowe, aplikacje mobilne, gry planszowe i elektroniczne etc. Warto ofertę tą prezentować i promować również w sposób ciekawy, angażujący uczestników w działania, zapewniając im pozytywne emocje i doświadczenie, należy więc tworzyć Ekomuzea czy Wioski Tematyczne.

Cel szczegółowy nr 1.4. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 1.4.1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym w ramach „Szlaku Odry” w tym m.in.:
 - a) Budowa przystani kajakowej w Chobieni
- 1.4.2. Rozbudowa sieci tras i ścieżek rowerowych.
- 1.4.3. Stworzenie i promocja atrakcyjnej oferty turystycznej.



TABELA NR 2.1. PLAN OPERACYJNY DLA CELU GŁÓWNEGO 1

SFERA ŚRODOWISKOWA			
Cel główny 1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych, środowiskowych i kulturowych na rzecz rozwoju Gminy			
Cel szczegółowy 1.1. Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
1.1.1. Podnoszenie efektywności energetycznej w budynkach publicznych i komunalnych oraz w ramach eksploatacji oświetlenia drogowego poprzez wykorzystanie kolektorów słonecznych.	2016 - 2022	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO oraz WFOŚiGW/NFOŚ)
1.1.2. Podnoszenie efektywności energetycznej we wspólnych częściach wielorodzinnych budynków mieszkalnych dzięki wykorzystaniu solarów oraz w budynkach jednorodzinnych gospodarstw indywidualnych poprzez wsparcie finansowe zakupu kolektorów słonecznych.	2016 – 2022	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO oraz WFOŚiGW/NFOŚ) oraz środki inwestorów
1.1.3. Wprowadzenie źródeł energii w większym stopniu opartych na OZE. Indywidualne wsparcie dla mieszkańców gminy w zakresie instalacji OZE w gospodarstwach domowych	2015 – 2025	Urząd Gminy, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO oraz WFOŚiGW/NFOŚ) oraz środki inwestorów
1.1.4. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z zachęcaniem mieszkańców i przedsiębiorców z terenu gminy do poprawienia efektywności energetycznej w posiadanych budynkach i wykorzystaniu energii z OZE.	Stale	Urząd Gminy	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO oraz WFOŚiGW)



Cel szczegółowy 1.2. Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych.			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
1.2.1. Uwzględnianie w tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego kwestii związanych z zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego i historycznego.	2015-2020	Urząd Gminy	Budżet Gminy
1.2.2. Popularyzacja dbałości o prywatne posesje i tereny wspólne.	Stale	Urząd Gminy, Rady Sołeckie, Sołtysi, grupy odnowy wsi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne w tym pozyskane z LGD, środki prywatne
1.2.3. Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i regionalnej, w tym na zbiorniku „Żelazny Most”.	Stale	Urząd Gminy, Gminne jednostki oświatowe, instytucje kultury we współpracy z LGD, organizacje pozarządowe Zakład hydrotechniczny KGHM	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO, WFOŚiGW oraz PROW w tym w ramach LGD)
1.2.4. Działania na rzecz zachowania, rewitalizacji, renowacji i odtworzenia obiektów zabytkowych i budownictwa tradycyjnego.	2015 - 2022	Urząd Gminy oraz właściciele/zarządcy obiektów zabytkowych	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO i PROW w tym w ramach LGD, środki z budżetu Państwa i z budżetu Województwa Dolnośląskiego), środki prywatne
1.2.5. Działania na rzecz zachowania i odtwarzania obszarów przyrodniczo cennych.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z RDOŚ	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO, WFOŚiGW oraz PROW w tym w ramach LGD)



Cel szczegółowy 1.3. Dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym stworzenie prawidłowo funkcjonującego systemu gospodarki odpadami.			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
<p>1.3.1. Dążenie do utrzymania odpowiedniego stanu infrastruktury oczyszczania ścieków, kanalizacyjnej i wodociągowej. Prowadzenie działań racjonalizujących zużycie wody, w tym m.in.</p> <p>a) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Koźlice z wodociągiem Energetyki</p> <p>b) Budowa zaplecza magazynowego w oczyszczalni w Rudnej</p> <p>c) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Rudna i wodociąg Gwizdanów</p> <p>d) Budowa wodociągu łączącego wodociąg Rudna i wodociąg Wysokie</p> <p>e) Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej w miejscowościach gminy tj. Koźlice, Toszowice, Mleczno, Juszowice, Rynarcice, Rudna, Gwizdanów, Gawronki, Gawrony, Orsk, Chełm, Brodowice, Studzionki, Kęblów, Nieszczyce, Radoszyce, Chobienia, Naroczyce, Ciecłowice, Górzyn, Kliszów, Wądroże, Stara Rudna, Brodów, Miłogoszcz, Radomiłów, Bytków, Wysokie, Olszany</p> <p>f) Rozbudowa Automatycznej Stacji Uzdatniania Wody w Koźlicach</p> <p>g) Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rudnej i Olszanach</p> <p>h) Przebudowa oczyszczalni ścieków w Chobieni i</p>	<p>Stale w miarę potrzeb</p>	<p>Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej</p>	<p>Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie RPO, PROW oraz WFOŚiGW)</p>



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

Mlecznie i) Przebudowa pompowni głównej w Chobieni j) Wdrożenie programu radiowego odczytu wodomierzy dla wszystkich miejscowości			
1.3.2. Modernizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym m.in. a) Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Rudnej	2015 - 2018	Urząd Gminy	Budżet Gminy i środki zewnętrzne, środki przedsiębiorstw obrotu surowcami wtórnymi
1.3.3. Rozbudowa i poprawa jakości dróg przebiegających przez Gminę, w tym budowa chodników i oświetlenia ulicznego. Priorytet uwzględnia również budowę i modernizację dróg lokalnych. a) Przebudowa drogi Chełm – Nieszczyce b) Budowa drogi Naroczyce – Chobienia ul. Laskowa c) Przebudowa drogi łączącej m. Stara Rudna z drogą powiatową nr 1220 D do Lubina	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy we współpracy z zarządcami dróg	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (w tym RPO i PROW w tym w ramach LGD), budżet Państwa

Cel szczegółowy 1.4. Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe gminy.

Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
1.4.1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym w ramach „Szlaku Odry” w tym: a) Budowa przystani kajakowej w Chobieni	2015 - 2022	Urząd Gminy przy współpracy zarządców terenu i infrastruktury turystycznej oraz LGD, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym w ramach LGD) oraz środki prywatne
1.4.2. Rozbudowa sieci tras i ścieżek rowerowych.	2015 - 2022	Urząd Gminy przy współpracy zarządców terenu i infrastruktury turystycznej oraz LGD, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym w ramach LGD i RPO) oraz środki prywatne



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

1.4.3. Stworzenie i promocja atrakcyjnej oferty turystycznej.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi i LGD, Instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (PROW w tym w ramach LGD) oraz środki prywatne
1.4.4. Tworzenie/zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych do celów rekreacyjnych oraz w celu gromadzenia wody (np. susza)W kwestii turystyki i rekreacji dotyczy również rzeki Odry	2015 - 2022	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi i LGD, Instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne RPO, PROW (w tym w ramach LGD) oraz środki prywatne



SFERA GOSPODARCZA CEL GŁÓWNY 2:

ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW I PARTNERSKĄ WSPÓŁPRACĘ Z KLUCZOWYMI PODMIOTAMI GOSPODARCZYMI, W TYM KGHM POLSKA MIEDŹ SA.

Dla osiągnięcia celu głównego określono następujące cele szczegółowe:

- 2.1. Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy.
- 2.2. Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług.
- 2.3. Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Gminy.

Cel szczegółowy 2.1. Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 2.1:

Dzięki aktywności podmiotów gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców gmina Rudna ma mniejszy poziom bezrobocia niż średnia krajowa. Jest to niewątpliwie zasługa funkcjonowania KGHM i zakładów powiązanych gdzie pracują mieszkańcy gminy. W perspektywie wieloletniej gmina, w miarę swoich kompetencji, powinna wspierać i stymulować rozwój przedsiębiorczości na swoim terenie oraz tworzyć przyjazne warunki dla przedsiębiorstw działających, czy chcących rozpocząć działalność na terenie gminy. Ważnym aspektem tego wsparcia powinno być priorytetowe traktowanie przedsiębiorców, którzy zatrudniają mieszkańców, głównie bezrobotnych, z terenu gminy.

Cel szczegółowy 2.1. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 2.1.1. Wsparcie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości i akceleratora biznesu rozwijających i wspierających przedsiębiorczych mieszkańców i podmioty gospodarcze z terenu Gminy.
- 2.1.2. Stworzenie systemu zachęcającego do prowadzenia biznesu na terenie Gminy (np. wyznaczanie terenów pod inwestycje w mpzp lub preferencje podatkowe).
- 2.1.3. Stymulowanie współpracy pomiędzy Urzędem Gminy, Powiatowym Urzędem Pracy i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy.

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 2.2.:

W latach 2014 – 2020 jednym z priorytetów UE będzie wspieranie tzw. „krótkich łańcuchów dostaw” oraz tworzenie lokalnych rynków produktów rolnych. W europejskich i polskich ośrodkach aglomeracyjnych rozwijane są również systemy sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych. Warto te trendy wspierać i stworzyć taki system dla pobliskich ośrodków miejskich – Lubina, Polkowic, Głogowa i Legnicy. Inną ważną kwestią jest wspieranie lokalnych usługodawców, ze szczególnym uwzględnieniem usługodawców turystycznych i gastronomicznych. W przypadku rozwoju oferty turystyki aktywnej i weekendowej zaplanowanej w innych celach strategii pojawi się więcej podmiotów gospodarczych działających na tym polu. Zaplanowane w ramach tego celu szczegółowego działania powiązane powinny być z aktywnością Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Kraina Łęgów Odrzańskich”, która planuje rozwijać system lokalnych produktów i usług.

Cel szczegółowy 2.2. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 2.2.1. Rozwój lokalnego rynku produktów rolnych (przetwórstwo, targowiska, jarmarki, cykliczne imprezy, system sprzedaży bezpośredniej, działania promocyjne, etc.).



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

- 2.2.2. Wsparcie działań promujących lokalnych usługodawców i producentów, w tym usługodawców turystycznych.
- 2.2.3. Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju infrastruktury noclegowej i gastronomicznej.
- 2.2.4. Zachęcanie mieszkańców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i oferty turystyki weekendowej.
- 2.2.5. Wsparcie szkoleniowo – doradcze dla rolników i usługodawców.

Cel szczegółowy 2.3. Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Gminy.

Uzasadnienie wyboru celu:

Gmina ma bardzo niewiele formalnych narzędzi dzięki którym może stymulować rozwój gospodarczy. Rozwiązaniem może być wprowadzenie partnerskiego modelu współpracy samorządu, instytucji otoczenia biznesu i przedsiębiorców działających na terenie Gminy. Współpraca ta może się przyczynić do lepszego przepływu informacji pomiędzy tymi podmiotami, stworzenia efektywnego systemu monitoringu lokalnej przedsiębiorczości i zwiększenia innowacyjności lokalnych przedsiębiorców. Jednym z narzędzi, o których warto pamiętać jest tworzenie partnerstw publiczno – prywatnych.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 2.3.1. Powołanie lokalnego forum przedsiębiorczości.
- 2.3.2. Stworzenie i realizacja wspólnego programu edukacyjnego stymulującego postawy przedsiębiorcze.
- 2.3.3. Wspólne działania lobbystyczne i promocyjne.



TABELA NR 2.2. PLAN OPERACYJNY DLA CELU GŁÓWNEGO 2

SFERA GOSPODARCZA			
Cel główny 2: Rozwój gospodarczy gminy w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i partnerską współpracę z kluczowymi podmiotami gospodarczymi, w tym KGHM Polska Miedź SA			
Cel szczegółowy 2.1. Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
2.1.1. Wsparcie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości i akceleratora biznesu rozwijających i wspierających przedsiębiorczych mieszkańców i podmioty gospodarcze z terenu Gminy.	2015 - 2019	Urząd Gminy we współpracy z NGO i przedsiębiorcami	Budżet gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO)
2.1.2. Stworzenie systemu zachęcającego do prowadzenia biznesu na terenie Gminy (np. wyznaczanie terenów pod inwestycje w mpzp lub preferencje podatkowe).	Stale	Urząd Gminy i Rada Gminy	Budżet gminy
2.1.3. Stymulowanie współpracy pomiędzy Urzędem Gminy, Powiatowym Urzędem Pracy i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z GOPSem, Urząd Pracy	Budżet gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO oraz środki LGD)



Cel szczegółowy 2.2. Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług

Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
2.2.1. Rozwój lokalnego rynku produktów rolnych i rękodzielniczych (przetwórstwo, targowiska, jarmarki, cykliczne imprezy, system sprzedaży bezpośredniej, działania promocyjne, etc.). Promocja produktów lokalnych. Budowa i adaptacja infrastruktury pod potrzeby rozwoju produktów lokalnych.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, rolnikami i organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (głównie PROW w tym w ramach LGD)
2.2.2. Wsparcie działań promujących lokalnych usługodawców i producentów, w tym usługodawców turystycznych.	Stale	Urząd Gminy we współpracy producentami i usługodawcami	Budżet Gminy i środki zewnętrzne (w tym w ramach LGD), środki prywatne
2.2.3. Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju infrastruktury noclegowej i gastronomicznej.	Stale	Inwestor we współpracy z Urzędem Gminy i LGD	Środki zewnętrzne (RPO, PROW w tym z LGD) oraz środki prywatne inwestorów
2.2.4. Zachęcanie mieszkańców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i oferty turystyki weekendowej.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi i LGD	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (PROW i w tym w ramach LGD) oraz środki prywatne
2.2.5. Wsparcie szkoleniowo – doradcze dla rolników i usługodawców.	Stale	Instytucje edukacyjne, ośrodki doradztwa we współpracy z Urzędem Gminy i LGD, Ośrodki Doradztwa Rolniczego	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (PROW w tym w ramach LGD) oraz środki instytucji edukacyjnych i doradczych



Cel szczegółowy 2.3. Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Gminy			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
2.3.1. Powołanie lokalnego forum przedsiębiorczości.	2015 - 2017	Urząd Gminy we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami	Budżet Gminy i środki przedsiębiorców
2.3.2. Stworzenie i realizacja wspólnego programu edukacyjnego stymulującego postawy przedsiębiorcze.	2015 - 2020	Urząd Gminy i Rada Gminy we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (RPO, PROW w tym w ramach LGD)
2.3.3. Wspólne działania lobbystyczne i promocyjne.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi	Budżet gminy i środki przedsiębiorców



SFERA SPOŁECZNA CEL GŁÓWNY 3:

AKTYWNE WŁĄCZENIE OBYWATELI W ROZWÓJ GMINY ORAZ ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM SATYSFAKCUJĄCEGO POZIOMU JAKOŚCI ŻYCIA.

W czasie pracy warsztatowej wypracowane zostały następujące cele szczegółowe:

- 3.1. Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju Gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa.
- 3.2. Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej.
- 3.3. Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców.
- 3.4. Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych.
- 3.5. Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego.

Cel szczegółowy 3.1. Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju Gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 3.1.

Jednym z głównych problemów jest słaby poziom edukacji obywatelskiej, którego wynikiem jest małe zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy. Aby temu przeciwdziałać, należy stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi świadomej i aktywnej wspólnoty lokalnej. Realizowane działania powinny koncentrować się zarówno wokół większego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie istniejących już struktur, np. sołectwa czy szkoły, ale także wspierać tworzenie formalnych i nieformalnych organizacji społecznych, tj. organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich, Grup Odnowy Wsi, etc. Ważnym działaniem jest również powołanie formalnej reprezentacji organizacji pozarządowych (Rada Działalności Pożytku Publicznego) oraz konkretnych grup społecznych (np. Rada Seniorów, Rada Młodzieży), czy promocja i rozwijanie aktywności w zakresie wolontariatu. Aktywnie działające organizacje pozarządowe, poza funkcjami integracyjnymi, mogą spełniać również funkcje związane z rozwojem Gminy, poprzez zdobywanie na te cele środków zewnętrznych lub realizowanie projektów w partnerstwie z Gminą (np. organizowanie pieczy zastępczej). Wzrost aktywności i większe zaangażowanie mieszkańców w różnorodne inicjatywy da szansę na rozwój Gminy oraz zachowanie jej tożsamości i dziedzictwa. Istotną rolę dla rozwoju Gminy stanowi także jej otwarcie na świat oraz możliwość kontynuowania współpracy z innymi gminami państw Unii Europejskiej.

Cel szczegółowy 3.1. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 3.1.1. Powołanie ciał reprezentacji społecznej – np. Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Rady Seniorów, Rady Młodzieży.
- 3.1.2. Wdrażanie zasad prowadzenia konsultacji społecznych w kwestiach ważnych dla organizacji pozarządowych i lokalnej społeczności.
- 3.1.3. Stworzenie strategii promocji gminy we współpracy z mieszkańcami gminy (konsultacje społeczne).
- 3.1.4. Realizacja programu edukacji obywatelskiej.
- 3.1.5. Realizacja szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje i umiejętności organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej.
- 3.1.6. Realizacja gminnego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- 3.1.7. Doskonalenie systemu wsparcia dla innych inicjatyw społecznych (rady sołeckie, Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły artystyczne, etc.).
- 3.1.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji pieczy zastępczej.
- 3.1.9. Aktywna współpraca z partnerami zagranicznymi.



Cel szczegółowy 3.2. Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego nr 3.2.

Obecny poziom rozwoju infrastruktury sportowo – rekreacyjnej należy uznać za zadowalający. W perspektywie do 2022 roku należy zaplanować jego modernizację oraz uzupełnienie czy tworzenie kompleksowych obiektów rekreacyjno – sportowych, również przy obiektach oświatowych. Szczególnie widoczny jest brak miejsc wypoczynku nad wodą. Obecnie większym problemem jest stopień wykorzystania infrastruktury. Mieszkańcy Gminy zwracają uwagę na konieczność zwiększenia liczby trenerów i animatorów, którzy przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury prowadziliby zajęcia dla mieszkańców Gminy. W celu popularyzacji aktywności fizycznej należy organizować cykliczne imprezy, zawody, spartakiady, etc. dla mieszkańców Gminy przy jednoczesnym wykorzystaniu aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy 3.2. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 3.2.1. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo – rekreacyjnej oraz wspieranie działań w tym zakresie.
- 3.2.2. Rozwój stałej oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych poprzez zatrudnienie i podnoszenie kompetencji trenerów i animatorów oraz wspieranie w tym zakresie organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy 3.3. Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego nr 3.3.

Podobnie jak w przypadku infrastruktury sportowo – rekreacyjnej można mówić o wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej (GOK, biblioteki, świetlice, etc.) Mieszkańcom zależy na stałym rozszerzaniu i wzbogacaniu oferty zajęć. Zwracają oni uwagę również na konieczność zatrudnienia animatorów świetlicowych oraz wyspecyfikowania oferty GOK-u pod konkretne grupy odbiorców – dzieci, młodzieży, osób starszych, etc. Cenna będzie także w tym zakresie aktywność organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy 3.3. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 3.3.1. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury kulturalnej (instytucji kultury, biblioteki, świetlice, etc.).
- 3.3.2. Rozwój stałej oferty zajęć kulturalnych w GOK-u, bibliotece i świetlicach m in. poprzez zatrudnienie animatorów oraz przystosowanie jej do potrzeb mieszkańców oraz wspieranie aktywności organizacji pozarządowych przy dopełnianiu oferty kulturalnej.

Cel szczegółowy 3.4. Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 3.4.

W ostatnich latach notowany jest dynamiczny wzrost liczby mieszkańców Gminy. Powoduje to konieczność rozbudowy istniejącej bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej. Rozbudowana powinna być również baza edukacyjno – opiekuńcza dla najmłodszych – żłobki i przedszkola oraz sieć publicznego dostępu do Internetu. Rosnąca ilość mieszkańców oraz starzenie się społeczeństwa wymusi również rozbudowę bazy zdrowotnej oraz opiekuńczej (choćby utworzenie domu opieki nad osobami starszymi). Rozbudowywana infrastruktura powinna być również dostępna dla osób niepełnosprawnych. Ważnym elementem powiązanim z rozbudową bazy oświatowej i edukacyjnej jest podnoszenie kompetencji psychospołecznych nauczycieli i opiekunów, wzbogacenie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów oraz stworzenie programów edukacji przez całe życie.



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

Cel szczegółowy 3.4. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 3.4.1. Rozwój e-usług w urzędzie.
- 3.4.2. Rozbudowa i modernizacja bazy oświatowej i edukacyjnej.
- 3.4.3. Rozbudowa i modernizacja bazy opiekuńczej i zdrowotnej.
 - a) Adaptacja budynku do prowadzenia domu pomocy społecznej w Nieszczytach oraz stworzenie całodobowego systemu opieki w domu pomocy społecznej w Nieszczytach.
- 3.4.4. Podnoszenie kompetencji psychospołecznych kadry edukacyjnej i opiekuńczej.
- 3.4.5. Tworzenie programów edukacyjnych dla konkretnych grup mieszkańców.
- 3.4.6. Kontynuowanie programu przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu oraz rozwój publicznego dostępu do Internetu np. poprzez rozbudowę sieci HotSpot.

Cel szczegółowy 3.5. Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego.

Uzasadnienie wyboru celu szczegółowego 3.5.

Szczególnie dla starszych mieszkańców Gminy sprawnie funkcjonujący system transportu publicznego jest niezbędnym elementem codziennego życia. Ważne jest aby system ten obejmował swoim zasięgiem wszystkie miejscowości na terenie Gminy oraz żeby częstotliwość kursów zaspokajała oczekiwania większości mieszkańców. Założenia te powodują, że prawdopodobnie nie wszystkie połączenia będą uzasadnione ekonomicznie.

Cel szczegółowy 3.5. zostanie osiągnięty poprzez następujące priorytety:

- 3.5.1. Doskonalenie gminnego transportu publicznego.
- 3.5.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury – przystanki, oświetlenie, etc.



TABELA NR 2.3. PLAN OPERACYJNY DLA CELU GŁÓWNEGO 3

SFERA SPOŁECZNA			
Cel główny 3: Aktywne włączenie obywateli w rozwój Gminy oraz zapewnienie mieszkańcom satysfakcjonującego poziomu jakości życia.			
Cel szczegółowy 3.1. Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju Gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa.			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
3.1.1. Powołanie ciał reprezentacji społecznej – np. Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Rady Seniorów, Rady Młodzieży.	2015 - 2016	Urząd Gminy i Rada Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy
3.1.2. Wdrożenie zasad prowadzenia konsultacji społecznych w kwestiach ważnych dla organizacji pozarządowych i lokalnej społeczności.	2015 - 2016	Urząd Gminy i Rada Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi, sołectwa	Budżet Gminy
3.1.3. Stworzenie strategii promocji gminy we współpracy z mieszkańcami gminy (konsultacje społeczne)	2015 - 2016	Urząd Gminy i Rada Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi, sołectwa	Budżet Gminy
3.1.4. Realizacja programu edukacji obywatelskiej.	Stale od 2016	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, środki organizacji pozarządowych (np. FIO)
3.1.5. Realizacja szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje i umiejętności organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (np. RPO, PROW w tym z LGD, FIO, etc.)
3.1.6. Rozwój działań związanych z realizacją gminnego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Stale	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (np. PROW w tym z LGD, FIO, etc.)
3.1.7. Doskonalenie systemu wsparcia dla innych inicjatyw społecznych (rady sołectkie, Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły artystyczne, etc.).	Stale	Urząd Gminy, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (np. PROW w tym z LGD, FIO, etc.)
3.1.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji pieczy zastępczej.	Stale od 2016	Urząd Gminy, GOPS we współpracy z organizacjami	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (np. RPO, PROW w tym z LGD, FIO, etc.)



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

		pozarządowymi	
3.1.9. Aktywna współpraca z partnerami zagranicznymi	Stale	Urząd Gminy, instytucje kultury, placówki oświatowe	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej.

Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
3.2.1. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo – rekreacyjnej oraz wspieranie działań w tym zakresie.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy, inwestorzy, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym z LGD), środki inwestorów
3.2.2. Rozwój stałej oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych poprzez zatrudnienie i podnoszenie kompetencji trenerów i animatorów oraz wspieranie w tym zakresie organizacji pozarządowych	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym z LGD)
3.2.3. Kształtowanie przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom zgodnie z ich potrzebami.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW)
3.2.4. Modernizacja i doposażenie małej architektury (np. place zabaw, siłownie zewnętrzne itp.) oraz wspieranie działań w tym zakresie	Stale w miarę potrzeb	Instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym z LGD)



Cel szczegółowy 3.3. Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców.

Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
3.3.1. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury kulturalnej (instytucje kultury, biblioteka, świetlice, etc.).	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy we współpracy z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym z LGD)
3.3.2. Rozwój stałej oferty zajęć kulturalnych w instytucjach kultury, bibliotece i świetlicach m in. poprzez zatrudnienie animatorów oraz przystosowanie jej do potrzeb mieszkańców oraz wspieranie aktywności organizacji pozarządowych przy dopełnianiu oferty kulturalnej. Podnoszenie kwalifikacji już pracujących osób.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy we współpracy z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie PROW w tym z LGD)
3.3.3. Utrzymanie i rozbudowa obiektów pełniących funkcje kulturalne zgodnie z potrzebami mieszkańców.		Urząd Gminy we współpracy z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi	



Cel szczegółowy 3.4. Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych.			
Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
3.4.1. Rozwój e-usług w urzędzie.	2015 - 2018	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO)
3.4.2. Rozbudowa i modernizacja bazy oświatowej i edukacyjnej.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy, placówki oświatowe	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO)
3.4.3. Rozbudowa i modernizacja bazy opiekuńczej i zdrowotnej. a) Adaptacja budynku do prowadzenia domu pomocy społecznej w Nieszczycach oraz stworzenie całodobowego systemu opieki w domu pomocy społecznej w Nieszczycach.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy, GOPS	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO)
3.4.4. Podnoszenie kompetencji psychospołecznych kadry edukacyjnej i opiekuńczej.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy i zainteresowane, placówki oświatowe, instytucje edukacyjne i opiekuńcze	Urząd Gminy
3.4.5. Tworzenie programów edukacyjnych dla konkretnych grup mieszkańców.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy we współpracy z instytucjami edukacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi, w tym LGD, instytucje kultury	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (głównie RPO, PROW w tym z LGD, FIO)
3.4.6. Kontynuowanie programu przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu oraz rozwój publicznego dostępu do Internetu np. poprzez rozbudowę sieci HotSpot	2015 - 2022	Urząd Gminy, przedsiębiorcy telekomunikacyjni	Budżet Gminy, środki zewnętrzne



Cel szczegółowy 3.5. Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego.

Priorytety	Okres realizacji	Odpowiedzialność	Źródła finansowania
3.5.1. Doskonalenie gminnego transportu publicznego.	2015 - 2022	Urząd Gminy we współpracy z przewoźnikami	Budżet gminy, środki przewoźników
3.5.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury – przystanki, oświetlenie, etc.	Stale w miarę potrzeb	Urząd Gminy we współpracy z przewoźnikami	Budżet gminy, środki przewoźników



4. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII

System zarządzania realizacją strategii jest bardzo ważnym i często niedocenianym elementem budowy gminnej strategii rozwoju. Decyduje on bowiem, czy w miarę upływu czasu dynamika procesu realizacji strategii będzie rosła, czy słabła. Brak funkcjonowania tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

Zarządzanie realizacją strategii to przede wszystkim:

- tworzenie i doskonalenie instrumentów realizacji,
- aktywne angażowanie partnerów do realizacji zadań zaplanowanych w strategii,
- monitorowanie, czyli obserwacja realizacji celów i zadań strategii oraz zmian w warunkach realizacji,
- ewaluacja, czyli ocena przebiegu procesu wdrażania strategii,
- aktualizacja strategii.

4.1. Instrumenty realizacji strategii.

Przy realizacji strategii wykorzystywane są przede wszystkim następujące instrumenty:

- prawno-administracyjne,
- ekonomiczne i rynkowe,
- finansowe,
- partycypacyjne,
- z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu,
- informacyjno-edukacyjne.

Instrumenty z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu stanowią bardzo obszerną i ciągle rozbudowywaną grupę narzędzi realizacyjnych. W realizacji strategii będą uwzględnione:

- ścisłe powiązanie ze strategią procesu budowy i realizacji budżetu, a zwłaszcza budowy budżetu zadaniowego, Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, planów branżowych w tym rozwoju miejscowości i sołectw;
- zarządzanie jakością jako element zarządzania sferą usług publicznych w gminie,
- systemowe podejście do budowy marketingu gminy (w tym promocji).

Przeprowadzane będą badania opinii społecznej (ankiety, sondaże) dla lepszej oceny realizacji wybranych zadań. Wśród mieszkańców upowszechniane będą informacje o postępach i efektach zrównoważonego rozwoju wszystkimi dostępnymi kanałami komunikacji społecznej (audycje telewizyjne, artykuły w prasie, spotkania radnych z wyborcami itp.) przy użyciu narzędzi partycypacji społecznej.

4.2. Podmioty zarządzające realizacją strategii.

Do podmiotów zarządzających realizacją strategii należą: w pierwszej kolejności Wójt oraz Rada Gminy, szefowie jednostek podległych Gminie, kierownicy referatów i koordynatorzy zadań.

Proponuje się powołanie nieformalnej grupy reprezentującej cały przekrój osób angażujących się w aktywność na poziomie gminy – **Gminne Forum Rozwoju**.

- **GMINNE FORUM ROZWOJU** – pełniące funkcję społecznego partnera w realizacji strategii.
 - W skład Forum, liczącego od 25 do 30 osób wchodzi: przedstawiciele Urzędu Gminy i jej jednostek, przedstawiciele sołectw, lokalni liderzy, reprezentanci przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele innych sektorów życia społeczno-gospodarczego.
 - Forum zwoływane jest przez Lidera Forum w porozumieniu z Wójtem, co najmniej 1 raz w roku. Podczas zebrań Forum:
 - przedstawiane jest sprawozdanie z realizacji strategii w danym roku,
 - zgłaszane są działania do uwzględnienia w aktualizacji strategii.



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

- **WÓJT I RADA GMINY** – pełnią bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwają, aby podczas tworzenia budżetu Gminy uwzględniane były priorytety strategii, prowadzą akcję informacyjną i promocyjną, uchwalają zmiany w strategii.
- **KOORDYNATOR WDRAŻANIA STRATEGII** - funkcja koordynacji realizacji strategii przypisana jest Wójtowi, który m.in.:
 - zapewnia, aby każdy z koordynatorów zadań posiadał aktualną wersję strategii oraz roczny plan realizacji strategii;
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii;
 - opracuje w 2015 roku założenia Wskaźnikowego Systemu Monitorowania Strategii – (WSMS);
 - prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem WSMS;
 - współorganizuje spotkania Forum.
- **KIEROWNICY REFERATÓW I KOORDYNATORZY** poszczególnych zadań strategicznych – realizują przyjęte zadania zgodnie z priorytetami strategii, informują Gminnego Forum Rozwoju o stanie wdrażania strategii.

4.3. Monitoring i zasady aktualizacji strategii.

Strategia jest nie tylko dokumentem, ale przede wszystkim ciągłym procesem związanym z rozwojem Gminy. Określa on cele i programy działań na wiele lat oraz wymaga ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy tylko pewien etap planowania.

Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych itp. i ich uwzględniania w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Strategia rozwoju będzie, co roku poddawany przeglądowi oraz aktualizacji. Dokonuje tego Wójt w konsultacji z Gminnym Forum Rozwoju, a zatwierdza Rada Gminy.

Po wprowadzeniu zmian w strategii Wójt jako Główny Koordynator Wdrażania Strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom (zwłaszcza koordynatorom poszczególnych zadań) informację o dokonanej aktualizacji strategii.

- Nadzór nad wdrażaniem strategii będzie sprawować Rada Gminy Rudna.
- Za koordynację wszystkich działań na rzecz realizacji strategii odpowiada Wójt.
- Odpowiednim stanowiskom w Urzędzie Gminy i gminnych jednostkach przypisana będzie bezpośrednia odpowiedzialność za podejmowanie działań, wynikających z planów realizacyjnych strategii.
- Co najmniej raz w roku odbędzie się spotkanie powołanego w Urzędzie Zespołu Wdrażającego Strategię (jako zespołu przygotowujący materiały dla Gminnego Forum Rozwoju). Na spotkaniu zostaną przeanalizowane postępy w realizacji strategii, omówione zostaną konieczne zmiany i uzupełnienia. Na przełomie każdego kolejnego roku ukaże się biuletyn gminy poświęcony omówieniu zaawansowania realizacji strategii.
- Gminne Forum Rozwoju przynajmniej raz w roku podejmie dyskusję nad postępami w realizacji strategii.

Wyżej wymienione elementy będą stanowiły monitoring i ewaluację na rzecz społecznego udziału w ocenie wdrażania strategii. W ramach prac Gminnego Forum Rozwoju opracowane powinny być szczegółowe wytyczne dotyczące monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii.

4.4. Wskaźnikowy system monitorowania strategii.

Niniejsza tabela stanowi propozycję strategicznych wskaźników w ramach Wskaźnikowego Systemu Monitorowania Strategii (WSMS). Rekomenduje się opracowanie na poziomie Gminnego Forum Rozwoju szczegółowych wytycznych do stworzenia wskaźników dla zadań ujętych w planach



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

operacyjnych uwzględniających priorytety dla konkretnych sfer rozwoju. System ten powinien być dostosowany do stworzonych przez Forum rocznych planów wdrażania.

Cel główny1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych, środowiskowych i kulturowych na rzecz rozwoju Gminy.			
Cele szczegółowe	Wskaźnik	Źródło informacji	Planowany efekt
Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)	Ilość obiektów/budynków publicznych i komunalnych korzystających ze źródeł energii opartych na OZE	Urząd Gminy (UG),	Zwiększenie ilości energii wytwarzanej z OZE
Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych	Liczba obiektów znajdujących się w Inwentaryzacji Przyrodniczej oraz liczba obszarów chronionych na terenie Gminy	UG,	Zwiększenie liczby obiektów i terenów objętych różnymi formami ochrony przyrody
Dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym stworzenie prawidłowo funkcjonującego systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Skuteczność systemu selektywnej zbiórki odpadów (wg wskaźników ustawowych)	UG,	Wzrost poziomu recyklingu na terenie Gminy
Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe Gminy	Liczba turystów korzystających z ofert turystycznych realizowanych na terenie Gminy	UG, usługodawcy turystyczni	Zwiększenie liczby turystów korzystających z oferty (mierzone przez sezonowe badania ruchu turystycznego)
Cel główny 2. Rozwój gospodarczy Gminy w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i partnerską współpracę z kluczowymi podmiotami gospodarczymi, w tym KGHM Polska Miedź SA.			
Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy	Liczba podmiotów i instytucji wspierających tworzenie nowych i rozwijanie istniejących podmiotów gospodarczych na terenie Gminy	UG we współpracy z podmiotami prowadzącymi instytucję	Zwiększenie liczby podmiotów wspierających rozwój przedsiębiorczości
Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług	Liczba lokalnych producentów i usługodawców promujących się na lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich targach branżowych	UG, usługodawcy i producenci	Wzrost liczby producentów i usługodawców, którzy promują się na wydarzeniach branżowych
Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju	Liczba zarejestrowanych na terenie Gminy podmiotów gospodarczych	UG, GUS	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

gospodarczego Gminy			działających na terenie gminy
Cel główny 3. Aktywne włączenie obywateli w rozwój Gminy oraz zapewnienie mieszkańcom satysfakcjonującego poziomu jakości życia.			
Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju Gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa	Ilość nowoutworzonych organizacji pozarządowych oraz powołanych ciał dialogu społecznego	UG, starostwo powiatowe	Wzrost ilości działających na terenie gminy organizacji pozarządowych oraz aktywnie funkcjonujących ciał dialogu społecznego.
Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej	Ilość wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo – rekreacyjnej	UG,	Zwiększenie ilości infrastruktury sportowo - rekreacyjnej
Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców	Ilość wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej oraz nowoutworzonej oferty zajęć kulturalnych	UG,	Zwiększenie ilości infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych
Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych	Ilość wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej	UG,	Zwiększenie ilości infrastruktury oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej
Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego	Częstotliwość kursów realizowanych w ramach transportu publicznego	UG,	Zwiększenie liczby kursów realizowanych w ramach transportu publicznego



5. POWIĄZANIE ZE STRATEGIAMI WYŻSZEGO RZĘDU

5.1. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. została uchwalona w 2013 r. i jest zaktualizowaną i gruntownie przebudowaną wersją strategii z 2005 r.

Wizja regionu określona w nowej strategii to: "Blisko siebie – Blisko Europy".

Cel nadrzędny: "Nowoczesna gospodarka w atrakcyjnym środowisku".

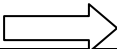
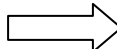
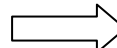
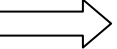
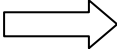
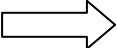
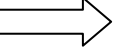
Cel nadrzędny zostanie zrealizowany poprzez realizację 8 celów szczegółowych:

1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.
2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej.
3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.
4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów, oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.
5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych.
6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.
7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.
8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Badaniu poddano ich zgodność z celami szczegółowymi niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności.



Tabela 15.1. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Rudna ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego

Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022	...powiązane są z...	... celami szczegółowymi Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
Sfera środowiskowa		
Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).		Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa
Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych		Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa
Dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym stworzenie prawidłowo funkcjonującego systemu gospodarki odpadami		Cel 2 Zrównoważony transport o poprawa dostępności transportowej Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa Cel 5 Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia
Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe gminy		Cel 2 Zrównoważony transport o poprawa dostępności transportowej Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa
Sfera gospodarcza		
Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie gminy		Cel 1 Rozwój gospodarki opartej na wiedzy Cel 3 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników
Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług.		Cel 1 Rozwój gospodarki opartej na wiedzy Cel 3 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników
Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju gospodarczego Gminy		Cel 1 Rozwój gospodarki opartej na wiedzy Cel 3 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

Sfera społeczna		
Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa	⇒	Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia Cel 8 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej	⇒	Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia
Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców	⇒	Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia
Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych	⇒	Cel 5 Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia Cel 8 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego	⇒	Cel 2 Zrównoważony transport o poprawa dostępności transportowej Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia



15.2. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Kraju do 2020r.

Cele zapisane w Strategii Rozwoju Gminy Rudna powinny wpisywać się w nadrzędny dla Polski wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. **Strategię Rozwoju Kraju 2020** (SRK), stanowiący odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i innych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić, uwzględniając przy tym najważniejsze trendy rozwoju gospodarki światowej oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Europa 2020. SRK zakłada, że *Polska w roku 2020 to aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo*. Wizja ta ma zostać osiągnięta poprzez działania realizowane w 3 obszarach strategicznych: I sprawne i efektywne państwo, II konkurencyjna gospodarka, III spójność społeczna i terytorialna.

Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych obszarów z celami szczegółowymi niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności.



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

Tabela 15.2. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Rudna ze Strategią Rozwoju Kraju

Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022	...powiązane są z...	... celami Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku
Sfera środowiskowa		
Wspieranie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).	➔	II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.4. Poprawa stanu środowiska II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu
Zachowanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych	➔	II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym stworzenie prawidłowo funkcjonującego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz nowoczesnego schroniska dla zwierząt	➔	II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe gminy	➔	II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Sfera gospodarcza		
Stworzenie systemu wspierającego przedsiębiorczość mieszkańców i podmioty gospodarcze działające na terenie gminy	➔	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych Technologicznie II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności Gospodarczej II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
Rozwój rynku lokalnych produktów, w tym rolniczych, i usług.	➔	II.1.4. Rozwój eksportu towarów i usług II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych Technologicznie Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego
Współpraca z przedsiębiorcami w stymulowaniu rozwoju gospodarczego gminy	➔	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych



Strategia Rozwoju Gminy Rudna na lata 2015 – 2022

		Technologicznie II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności Gospodarczej II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
Sfera społeczna		
Włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w planowanie i realizację działań na rzecz rozwoju gminy oraz zachowania jej tożsamości i dziedzictwa	➔	I.3.2. Rozwój kapitału społecznego II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich
Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej	➔	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
Rozwój infrastruktury i oferty zajęć kulturalnych dla mieszkańców	➔	II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
Rozbudowa bazy oświatowej, edukacyjnej, zdrowotnej i opiekuńczej oraz wzbogacenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych	➔	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
Doskonalenie funkcjonowania transportu publicznego	➔	II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych